

Συν/χης Μορδοχαί Φριζής (1893 -1940)

Ο Μορδοχαί Φριζής υπηρέτησε στους Βαλκανικούς Πολέμους και στο Μακεδονικό Μέτωπο, ενώ συμμετείχε στην Ουκρανική (1919) και Μικρασιατική Εκστρατεία. Το 1922, ο Υπολοχαγός Φριζής και οι στρατιώτες του αιχμαλωτίστηκαν από τους Τούρκους. Καθώς δεν ήταν Χριστιανός αξιωματικός, του προσφέρθηκε η ελευθερία του, την οποία όμως αρνήθηκε, υπομένοντας έντεκα μήνες αιχμαλωσίας. Η Ισραηλιτική Κοινότητα της Σμύρνης προσπάθησε να εξαγοράσει την ελευθερία του και έπεισε τους Τούρκους, να τον απελευθερώσουν, με την προϋπόθεση ότι δε θα επέστρεφε στην Ελλάδα, προτού τελειώσει ο πόλεμος. Ο ίδιος όμως αρνήθηκε, λέγοντας: «Ως Έλληνες, θα ελευθερώσουμε εαυτούς». Μετά την απελευθέρωσή του, τοποθετήθηκε στη Φλώρινα μέχρι το Σεπτέμβριο του 1924, ως Λοχαγός του III Τάγματος Πεζικού. Το Μάρτιο του 1922 μετατέθηκε στο Βόλο, όπου παντρεύτηκε τη Βικτώρια Χαΐμ Κωστή. Απέκτησαν δύο κόρες, την Ιόπη και την Υβόννη και ένα γιο, τον Ιάκωβο. Τον Οκτώβριο του 1940, ο Φριζής ήταν Διοικητής του Αποσπάσματος Αώου, του Υποτομέα Δελβινακίου. Αποστολή του ήταν να σταματήσει την ιταλική επίθεση από την Αλβανία, μέσω των στενών κοιλάδων και φαραγγιών της Βορείου Ελλάδος, με κάθε κόστος. Ο Φριζής κέρδισε την αφοσίωση των στρατιωτών του, αποκαλώντας τους «τα παιδιά του» και μαζί κατάφεραν να αναχαιτίσουν τις ιταλικές δυνάμεις, συλλαμβάνοντας μάλιστα τους πρώτους αιχμαλώτους πολέμου στο Βρυσοχώρι Ιωαννίνων.

Στις 5 Δεκεμβρίου 1940, δύο σμήνη ιταλικών αεροπλάνων επιτέθηκαν σε ελληνικά τμήματα, που διέσχιζαν τον ποταμό Βιστρίτσα. Αφού διέταξε τους αξιωματικούς και στρατιώτες του, να προφυλαχθούν από τα πυρά, ο Φριζής παρέμεινε στη θέση του, αν και είχε τραυματιστεί από τα θραύσματα των βομβών. Όταν αποχώρησαν τα αεροπλάνα, οι στρατιώτες του τον βρήκαν νεκρό. Οι τελευταίες του λέξεις ήταν: «Για την Ελλάδα...». Το σώμα του θάφτηκε κοντά στο χωριό Termist της Αλβανίας. Η εφημερίδα Βραδυνή έγραφε, στις 17 Δεκεμβρίου 1940, ότι το όνομα του Φριζή «γράφηκε με χρυσά γράμματα στο πάνθεον των ηρώων που θυσίασαν τη ζωή τους για την Ανεξαρτησία της Ελλάδος και σαν Έλληνας και Εβραίος, η θυσία του υπήρξε παράδειγμα αφοσίωσης των ομοθρήσκων του στην Ελλάδα». Όταν οι δυνάμεις του Άξονα εισέβαλαν στην Αθήνα, ένας ανώτερος Ιταλός αξιωματικός, ο Di Camp, αναζήτησε τον Φριζή. Έγραψε το 1949: «Το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να μάθω πού ήταν ο Μορδοχαί Φριζής. Ήταν ένας ευγενής μαχητής και ήθελα να τον συναντήσω από κοντά, να του σφίξω το χέρι. Όταν έμαθα ότι ήταν νεκρός, λυπήθηκα». Μνημεία προς τιμήν του Συνταγματάρχη Μορδοχαί Φριζή έχουν ανεγερθεί στο Πολεμικό Μουσείο της Αθήνας, στη Χαλκίδα και στο Καλπάκι, ενώ στο Ε.Μ.Ε. έχει τοποθετηθεί αναμνηστική πλάκα προς τιμήν του, στα δεξιά της κεντρικής εισόδου του Μουσείου. Το 2002, τα οστά του Μ. Φριζή επεστράφησαν στην Ελλάδα και θάφτηκαν στο Ισραηλιτικό Νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης. Στο Συνταγματάρχη Φριζή αποδόθηκαν οι ακόλουθες τιμητικές διακρίσεις: Ρωσικό παράσημο του St. Stanislaus Γ΄ Τάξεως (1922), το Χρυσό Αριστείο Ανδρείας (1922), το Μετάλλιο Στρατιωτικής Αξίας Β΄ Τάξεως (1924), ο Πολεμικός Σταυρός Γ΄ Τάξεως (1924), το Μετάλλιο της Στρατιωτικής Αξίας Δ΄ Τάξεως (1933), το Χρυσούν Αριστείο Ανδρείας (1941-Μετά θάνατον), ο Πολεμικός Σταυρός Α΄ Τάξεως (1943).